

ادامه واکنش‌ها به قتل الهه حسین نژاد

درخواست اشد مجازات اعتراض به محرمانه بودن آمار خشونت علیه زنان

واکنش‌ها به قتل الهه حسین نژاد، شهروند ۲۴ ساله ساکن اسلامشهر، همچنان ادامه دارد. الهه حسین نژاد در چهارم خردادماه ۱۴۰۴ هنگام بازگشت از محل کار به منزل در تهران ناپدید شد. این اتفاق در مسیر معمول او، محل کار به خانه رخ داد و خانواده پس از بازنگشتن او، موضوع را به مراجع گزارش کردند. در نهایت صبح ۱۵ خردادماه ۱۴۰۴، دادستانی تهران خبر از پیدا شدن جسد حسین نژاد در بیابان‌های اطراف تهران و دستگیر شدن قاتل داد. قاتل، مردی مسافرکش است که پس از سوار کردن حسین نژاد، با دیدن گوشی تلفن همراه الهه، با وارد کردن سه تا چهار ضربه چاقو، او را به قتل رساند و جسدش را در بیابان‌های اطراف فرودگاه رها کرد. بهمن فرزانه، مردی که پلیس او را به عنوان قاتل الهه معرفی کرده، در اعترافات جدیدی گفته است: «زندگی اسلامی‌شهر که رسیدیم گفت، مادرش حال خوبی ندارد و از من خواست که مبلغ بیشتری بگیرم و او را به مقابل خانه‌شان برسانم. من هم قبول کردم، اما وقتی گوشی تلفن آیفون‌اش را از داخل کیفش بیرون آورد تا پول را برآیم کارت به کارت کند، چشمم که به گوشی افتاد، وسوسه شدم و تصمیم گرفتم آن را سرقت کنم. اما او مقاومت کرد، من هم با چاقویی که به همراه داشتم، چهار ضربه به او زدم. وقتی تصاویر مقتول را در فضای مجازی دیدم، ترسیدم و گوشی را دور انداختم. سمندتقره‌ای مال برادرم بود و هر چند روز یکبار با آن مسافرکشی می‌کردم. خیلی ترسیده بودم، اما سعی کردم عادی رفتار کنم. چندروز در طبقه بالای قهوه‌خانه‌ای که حوالی یک بزرگراه متعلق به یکی از دوستانم بود، مخفی می‌شدم. برای اینکه کسی شک نکند، به صاحب قهوه‌خانه گفتم صاحب‌خانه‌ام خواسته آنجا را تخلیه کنم و تا زمانی که بتوانم خانه‌ای اجاره کنم، اینجا می‌مانم.»

دیروز پدر و مادر الهه حسین نژاد هم به پلیس آگاهی فاتب رفتند و پدر او گفت که در سریع‌ترین زمان ممکن، اشد مجازات برای قاتل دخترم تقاضا دارم تا الهه‌های دیگر گرفتار این طور آدم‌های پست‌فطرت نشوند. از طرف دیگر عموی الهه حسین نژاد در گفت‌وگویی، ادعای مطرح‌شده درباره تعرض به الهه را تکذیب کرد و گفت که پزشکی قانونی می‌گوید چنین اتفاقی نیفتاده است. دیروز قوه قضائیه هم خبر داد که قاتل «الهه حسین نژاد» سابقه تجاوز، زورگیری و سرقت نداشته است. در بیانیه قوه قضائیه که در خبرگزاری میزان منتشر شده، آمده است: «در سوابق متهم، او دارای سوابقی از جمله: قدرت‌نمایی با چاقو، محکومیت‌های مالی، اخلاص در نظم و آسایش بوده که این پرونده‌ها عمدتاً در رابطه با مسائل خانوادگی بوده است. با اعلام خبر دستگیری قاتل الهه حسین نژاد، شایعه‌های مختلفی در فضای مجازی در رابطه با پرونده مطرح شده است. بعضی جریان‌های خبری معاند، به نقل از پزشکی قانونی، اقدام به انتشار خبرهایی در رابطه با تجاوز به قربانی کردند که سازمان پزشکی قانونی اعلام کرد: بیان ادعای تجاوز به هر محومه از سوی این سازمان، غیرواقعی است و نتیجه بررسی‌های تخصصی پس از انجام تمام اقدامات علمی لازم، به مقام قضائی اعلام خواهد شد. بررسی سوابق متهم‌نشان می‌دهد، در پرونده این شخص سوابقی مانند سرقت، زورگیری و تجاوز وجود ندارد.»

یسنا و سارا پیدا شدند

دودختر مفقودشده در تهران دیروز عصر پیدا شدند. ۱۵ خردادماه، مردی میانسال با مراجعه به کلانتری ۱۴۲ کن از ناپدیدشدن دختر ۱۲ ساله‌اش، یسنا شه‌کلی و یکی از دوستان او به نام سارا اقبال‌شاه (از اتباع خارجی)، خبر داد. به گفته این پدر نگران، دودختر حوالی ساعت ۱۲ ظهر روز پنجشنبه از منزل در محله کن خارج شده و از آن زمان، خبری از آن‌ها در دست نبود. با ثبت این شکایت و دستور مقام قضایی، پرونده‌ای در اداره چهارم پلیس آگاهی تهران تشکیل و تحقیقات تخصصی آغاز شد. پدر یسنا در گفت‌وگو با رکتا اعلام کرد که دخترش بدون اطلاع قبلی و بدون تلفن همراه از خانه خارج شده بود. تصاویر دوربین‌های محلی نیز نشان داد که آخرین بار آن‌ها حوالی ساعت ۷ عصر همان روز در خیابان فرهنگ کوهسار مشاهده شده‌اند. همچنین شایعات درباره خروج یسنا برای شرکت در تمرینات تکواندو تکذیب شد. دیروز عصر رکتا گزارش داد، مشخص شد که این دو کودک در پارکی نزدیک محل سکونت خود پیدا شده‌اند.

پژوهشگران اجتماعی از وضعیت فقر اقتصادی و امید اجتماعی در میان زنان سرپرست خانوار می‌گویند

احساس کم خوشبختی، ترس از آینده

معاون پیشین افکارسنجی تحقیقات صداوسیما:

۷۰ درصد زنان سرپرست خانوار تحت پوشش نهادهای حمایتگر، زیر خط فقرند

▼ احساس ترس بیشتر در میان زنان

در ادامه این نشست، جعفر عبدالملکی، معاون پیشین پژوهش و افکارسنجی تحقیقات صداوسیما هم به قربانی شدن زنان سرپرست خانوار در جامعه پرداخت و از نداشتن احساس خوشبختی و ترس از آینده در میان این گروه از زنان گفت. انطوری که عبدالملکی توضیح داد، موضوع زنان سرپرست خانوار چندبعدی است اما هنوز مغفول مانده و حتی تعریف زنان سرپرست خانوار هم کامل نیست: «آنها به نوعی قربانی‌اند و در معرض آن قرار دارند و اسیر زنجیره فقر می‌شوند. چندسال پیش پژوهشی برای شهرداری انجام دادیم «به نام زندگی در کلانشهر تهران و ترس از قربانی شدن» و بسیاری از زنان ساکن تهران به عنوان جمعیت مورد مطالعه گفتند، احساس خوشبختی پایین و ترس از آینده دارند و نگرانند که بار مسئولیت خانواده به‌رنحوی روی دوش آنها بیفتد؛ چون ذهنیت مثبتی درباره سرپرست خانوار وجود ندارد.»

به گفته او، ایران یکی از بالاترین آمارهای زنان سرپرست خانوار را در دنیا دارد و هنوز مطالعات انجام‌شده در سطوح علمی مختلف، تبدیل به سیاست عملی برای این گروه نشده است. یکی از دلایل آن این است که در بیشتر دانشگاه‌های مطرح کشور و بسیاری از پژوهشگاه‌ها، مطالعات عمیقی انجام شده اما حلقه گمشده‌ای وجود دارد و باعث شده که این مطالعات به سیاست‌گذاری جامع و قانون‌های حمایتگر تبدیل نشوند: «زنان سرپرست خانوار هنوز به مسئله مدیران ارشد تبدیل نشده‌اند. برخی از آمارهای رسمی می‌گویند، سه میلیون زن سرپرست خانوار در کشور وجود دارد اما با تعریف‌های ناقص این حوزه، حدود شش تا شش میلیون و ۸۰۰ هزار نفر زن سرپرست خانوار داریم که اگر این تعریف کامل شود، این آمار بیشتر هم می‌شود.» پژوهش مورد بحث عبدالملکی؛ «زندگی شهری، ترس از قربانی شدن و کاهش سرمایه اجتماعی در کلانشهر تهران» است که او همراه سه پژوهشگر دیگر در تابستان ۱۳۹۰ انجام داده و طبق نتایج آن، بین میزان سرمایه اجتماعی و میزان ترس از قربانی شدن رابطه وجود دارد؛ یعنی به میزانی که ترس از قربانی شدن بیشتر باشد، میزان سرمایه اجتماعی کاهش می‌یابد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، در میان چهار حوزه اصلی فعالیت اجتماعی (اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی)، بیشترین میزان ترس از قربانی شدن در حوزه اقتصادی است. همچنین بیش از نیمی از پاسخگویان، سطح جرم و ناامنی در جامعه را بسیار زیاد ارزیابی می‌کنند. یافته‌های تحقیق، نقش تعیین‌کننده کاهش سرمایه اجتماعی در افزایش ترس از قربانی شدن افراد را تایید می‌کند. از مجموع ۸۷۵ نمونه مورد بررسی، ۴۵ درصد از افراد مورد بررسی معتقد بودند که میزان جرم و ناامنی زیاد است. در حالی که فقط ۱۷ درصد از نمونه آماری، میزان جرم و ناامنی در جامعه را کم و خیلی کم می‌پندارند و ۳۷ درصد از افراد هم تصورشان آن است که میزان جرم در جامعه در حد متوسطی است. در نمونه‌های مورد بررسی این پژوهش، زنان و دختران دارای ترس بیشتری نسبت به پسران بودند. همچنین زنان از نظر ترس از قربانی شدن، تفاوت چشمگیری نسبت به

بیشتری روبه‌رو می‌شوند و آسیب‌پذیرترند، به‌ویژه زنان سرپرست خانوار که معمولاً با تاب‌آوری، ایستادگی و مسئولیت‌پذیری شناخته می‌شوند؛ چون نه تنها بار مشکلات اقتصادی را بر دوش دارند، بلکه عهده‌دار تربیت فرزند و حفظ خانواده‌اند. به گفته او، حکمرانی جدید و نوین مدیریت شهری دیگر به دنبال مولفه‌هایی مانند کالبدی و اقتصادی نیست و مولفه‌های جدیدی جایگزین شده است که در حوزه فرهنگی، اجتماعی و محیط‌زیستی تعریف می‌شوند و بر بحث آسیب‌های اجتماعی هم تاکید می‌شود.

نجفی گفت که یکی از چالش‌های کلانشهرهای تهران مسئله آسیب اجتماعی است که زنان سرپرست خانوار با آن روبه‌رو می‌شوند. از منظر شورای شهر، فقط این مسئولیت فردی و خانوادگی را نباید دید و مسئولیت اجتماعی زن در جامعه را انکار کنیم: «آخرین آمار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵، تعداد زنان سرپرست خانوار را ۳/۵ میلیون نفر نشان می‌داد، اما معاون زنان و خانواده سابق، این رقم را تا شش میلیون نفر هم اعلام کرد که آمار نگران‌کننده‌ای است و ۱۲/۵ درصد کل خانوار کشور را تشکیل می‌دهد. با توجه به آمار قبلی در سال ۱۳۸۵، یعنی نرخ آن به حدود ۶۵ درصد رسیده است. طبق آخرین آمار سازمان رفاه، خدمات و مشارکت‌های اجتماعی شهرداری تهران، بیش از ۲۰۰ هزار زن سرپرست خانوار (در شهر تهران) شناسایی شده‌اند که ۶۰ درصد آنها با فقر روبه‌رو شده و ۴۰ درصد هم بیمه‌ای ندارند. آنها به دلیل نداشتن شغل پردرآمد، با مشکلات مالی متعددی روبه‌رو می‌شوند و اغلب در مشاغل کار می‌کنند که دستمزد پایینی دارند. مطالعاتی که انجام‌شده نشان می‌دهد نرخ اضطراب، افسردگی و احساس بی‌پناهی در میان این قشر، بیشتر از گروه‌های دیگر است و بیشتر آنها در بافت‌های فرسوده، مناطق کم‌برخوردار و حاشیه شهرها زندگی می‌کنند.» سوده نجفی از انزوای اجتماعی این زنان گفت و توضیح داد که به دلیل ذهنیت جامعه نسبت به این زنان، آنها مجبورند کمتر در جامعه ظاهر شوند و می‌ترسند که با انگ اجتماعی روبه‌رو شوند. به اعتقاد او، یکی از اقداماتی که باید انجام شود، ایجاد پایگاه‌های سلامت اجتماعی به خصوص در مناطق محروم است: «اگر بتوانیم یک بانک اطلاعاتی محله‌محور درباره این گروه از زنان داشته باشیم، می‌توان براساس آن، آموزش و استعدادیابی انجام شده و مشاغل به آنها سپرده شود. کارگاه‌های اشتغال‌آفرینی و حمایت از مشاغل خرد، یکی از اقداماتی است که شهرداری‌ها باید انجام دهند. خدمات نگهداری کودک هم باید در مراکز محلی توسعه پیدا کند؛ چون یکی از دغدغه‌های این زنان، بحث نگهداری از کودک است.»

گزارش زنان

سارا سبزی
خبرنگار گروه جامعه

«زنانه‌شدن فقر»، تغییر مهم حوزه آسیب‌های اجتماعی در ایران است که در سال‌های اخیر روند شدیدتری به خود گرفته و هشدارها درباره رشد آن، بارها مطرح شده است؛ اتفاقی که زنان سرپرست خانوار در ایران بیش از سایر گروه‌ها با آن درگیرند و طبق آمارهای به دست آمده، با سن پایین‌تر، همچنین زنان بی‌سواد، در معرض فقر بیشتری قرار دارند. پژوهشگران زیادی درباره این بحران تازه در ایران هشدار داده‌اند، نمونه آن فرشاد اسماعیلی است که سال گذشته در نشست «آینده‌پژوهی فقر و نابرابری در ایران» گفته بود که طبق آمار، فقیرترین فقر، زنان سرپرست خانوارند و وضعیت بسیار بحرانی در آینده خواهند داشت. بررسی‌های او نشان می‌داد که در دوده اخیر - یعنی تا سال ۱۴۰۰ - درصد فقر خانوارهایی با سرپرست زن، بیشتر از خانوارهایی بود که سرپرست مرد داشتند. علاوه بر این، آمار ترک‌تحصیل فرزندان زنان سرپرست خانوار بالای ۳۵ سال که در سن کار و تحصیل هستند، بالاتر بوده است که احتمالاً برای کمک به درآمد خانواده، تحصیل را رها و وارد دانشگاه نشدند. بیش از ۵۰ درصد زنان سرپرست خانوار در طول دوده گذشته در دهک‌های اول و دوم قرار داشتند و بسیاری از حمایت‌های رفاهی و اجتماعی هم متوجه این دهک‌ها نیست. این آمارها بهانه‌ای برای برگزاری نشست «زنان سرپرست خانوار، مسائل و چالش‌ها» در انجمن جامعه‌شناسان ایران بود که با حضور سوده نجفی، عضو شورای شهر تهران، جعفر عبدالملکی، معاون سابق پژوهش و افکارسنجی سازمان صداوسیما، فاطمه موسوی و یایه، پژوهشگر حوزه زنان و خانواده، مسعود جهانگیری، دبیر گروه و فردین منصوری، مدیر گروه ارزیابی تأثیر اجتماعی انجمن جامعه‌شناسی ایران برگزار شد. مهم‌ترین نکته در این نشست، تاکید بر بی‌تأثیری سیاست‌های حمایتی از زنان سرپرست خانوار و آمار بالای فقر آنها بود که پوشش نهادهای حمایتی نتوانسته شرایط آنها را تغییر دهد.

▼ نگرانی از انگ اجتماعی

سوده نجفی، عضو شورای شهر تهران، در سخنرانی خود در این نشست، آمارهایی از وضعیت زنان سرپرست خانوار کشور ارائه کرد و توضیح داد، باتوجه به اینکه زنان فرصت‌های شغلی کمتری در اختیار دارند، معمولاً با فقر

